

El català no és fàcil

Cada dissabte al matí, durant quatre hores i des de l'octubre passat, una trentena mal comptada de persones ens trobem en una aula del Centre de Normalització Lingüística Montserrat per millorar el nostre català. L'objectiu final és obtenir el nivell D a partir d'un examen que convocarà la mateixa institució a finals de maig. Tot i que ningú assisteix al curs per força, val a dir que la majoria de l'alumnat, empleat directament o indirectament en una plaça ocupacional pública, recerca augmentar els seus mèrits dins l'escala funcionarial. De fet, acreditar aquest nivell D, que implica tenir uns coneixements superiors als que obté qualsevol persona educada íntegrament en català en el nostre país dins un model d'immersió qüestionat fa ben pocs dies als tribunals, suma punts en totes les oposicions. Així, les cadires de l'aula del carrer de Jaume I són ocupades per diversos mestres, infermeres, funcionaris municipals i de presons, etc.

Una primera reflexió arribats a aquest punt. El coneixement extens del català escrit per part dels funcionaris és sempre un mèrit, no pas una obligació. I, a nivell bàsic, s'estableixen uns mínims en català per protegir-lo i garantir-ne l'ús com a llengua pròpia. Tot i que, personalment, ja m'agradaria veure quina és la competència de molts funcionaris en llengua castellana. Em jugaria la mà dreta (la bona), que més de la meitat cometrien tantes o més errades lèxiques, ortogràfiques i expressives que en català. Aquest és el mateix subterfugi en què s'escuden els que afirmen no haver anat mai a l'escola en català per canviar sense manies al castellà, tot i que en aquesta primera (o segona) llengua el seu nivell és elementalíssim… per ser generosos. Ras i curt, que l'aprenentatge del català sovint és més una qüestió de voluntat que de conviccions més o menys profundes.

Com a contraposició, i tornant a les classes del nivell D que imparteix un mestre amb altíssima capacitat didàctica, hi ha alguns alumnes que cal aplaudir, precisament, per la seva decisió d'aprendre la llengua tot i l'handicap de no haver-s'hi educat o, com en el cas d'una companya portuguesa, no ser-ne parlant nadiu. Aquí, més enllà de l'orgull personal i la tenacitat, hi sol haver darrere un sòlid ideari nacional i d'arrelament a la terra de naixença o acollida. Una voluntat que pretén normalitzar el català no només com a llengua oficial i constitucional (espanyola), sinó com a llengua pròpia, nacional, d'identitat i de cultura. Per a ells, i com deia aquell antic lema, el català no sempre és fàcil. Implica sacrifici i hores d'estudi. Com per a la majoria de catalans que, mentre les relacions amb Espanya continuïn com fins ara, hem de lluitar diàriament perquè el català sigui una llengua de primera equiparada al castellà, ni més ni menys.

Per això, i al marge de la competència que exigim al funcionariat, el nivell de català d'actors i institucions del país hauria de ser gairebé impol·lut. Una llengua emprada formalment amb el mínim d'errades i interferències possibles des del rètol d'un comerç local fins a la tribuna del Parlament. Des de la redacció d'un escolar a primària fins a un best-seller literari. Des de la representació teatral en un grup de poble fins a la compareixença d'un càrrec públic en un acte. Els polítics i els membres de les institucions haurien de ser els primers a autoexigir-se un bon domini de la llengua. He vist murs de Facebook i piulades de Twitter d'alguns diputats de partits nacionalistes amb faltes d'ortografia molt greus. He sentit discursos de parlamentaris que gasten un català que forada els tímpanes. Naturalment, si ells no són els primers a fer un bon ús del català, ja m'explicareu quina credibilitat han de tenir els seus discursos en clau de país. A un bon grapat, sens dubte, els convindria dedicar més d'un dissabte a atendre les explicacions del Jacob, el nostre professor, que, ben segur, els donaria quatre indicacions que per a ells, i per a la vitalitat de la llengua catalana, resultarien molt útils.